

A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet mint digitális műhely

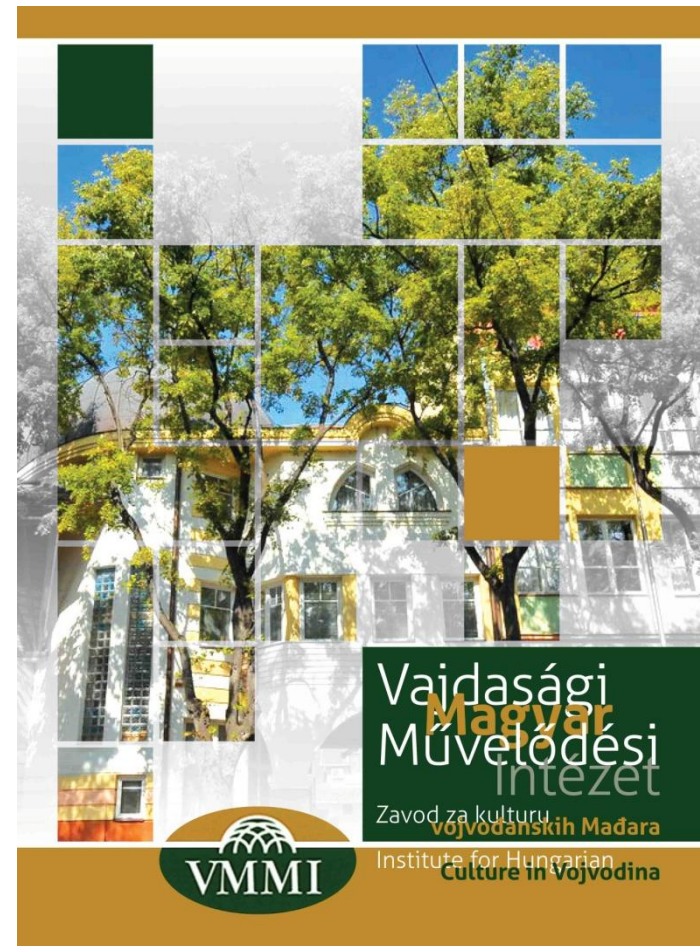
MAGYAR KÖNYVTÁROSOK
VILÁGTALÁLKOZÓJA
2013

Határtalan együttműködés – Stratégia, integráció, megújulás

Budapest, 2013. május 29.

A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet...

- létrehozását mind a vajdasági magyar, mind pedig a magyarországi kultúrpolitika támogatta;
- épületének beruházója: a Magyar Köztársaság Kormánya volt (2002–2003);
- alapítója: a Magyar Nemzeti Tanács (2005);
- társalapítója: a Vajdaság Autonóm Tartomány (2008);
- állami és országos nemzetiségi önkormányzati költségvetési intézmény.

Működési körülményei

Fizikai elhelyezése megoldott.

Működési körülményei kedvezőek. Raktározási gondok.

Tartós finanszírozása megoldásra vár.

Az elmúlt hét év alatt sikerült...

- kialakítani egy vajdasági magyar könyv-, kép-, mozgókép-, kézirat- és levéltári gyűjteményt, ún. dokumentációs központot, amelyben mint kutatási térben a legkorszerűbb műszaki feltételek segítik a tudományos és egyéb kutatómunkát;
- országos információs adatbankot működtetni, szakmai információkat gyűjteni, közérdekű felhasználásukat elősegíteni;
- magyar közművelődési információs hálózatot üzemeltetni;
- megszervezni a könyvtárosok, a közművelődési szakemberek, a helytörténészek, a pedagógusok, az amatőr színjátszók és rendezők képzését és továbbképzését, valamint szakmai igényeinek kielégítését (Kapocs Könyvtári Csoport, dráma- és szakirodalomtár, közvetlen tanácsadás és segítségnyújtás);
- elősegíteni a kulturális közösség- és településfejlesztő tevékenységeket több szóránnyközösségben is;
- folyamatosan működtetni a [Vajdasági Magyar Művelődési Portált](#) és a [Vajdasági Magyar Digitális Adattárt](#);
- az intézet feladatkörébe tartozó területeken hazai magyarországi, Kárpát-medencei és nemzetközi kapcsolatokat ápolni:
  - a Vajdasági Művelődési Intézeten kívül még négy, hasonló feladatok ellátására alapított tartományi intézménnyel, a horvátokkal, a románokkal, a ruszinnal és a szlovákokkal;
  - az intézet alapító tagja a tevékenységében hat közép-kelet-európai országra (Horvátország, Románia, Szerbia, Szlovákia, Szlovénia, Ukrajna) kiterjedő [Kárpát-medencei Közművelődési Kerekasztalnak](#);
- jelentős tudományos kutatói és kiadói tevékenységet folytatni ([2012 végéig több mint félszáz könyv és CD-ROM megjelentetése](#)).

A cselekvés irányai és feladatai

- a Magyar Nemzeti Tanács *Vajdasági magyar kulturális stratégia 2012–2018* című dokumentuma;
- *A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet stratégiája 2012–2018*;
- *A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet digitalizálási stratégiája 2012–2018*.
- A vajdasági magyar nemzeti közösség kultúrájának dokumentálása, kutatása és bemutatása;
- szakkönyvtárak és internetes adatbázisok kialakítása és működtetése;
- szakmai képzések, illetve tudástranzfer; információszoolgáltatás, tanácsadás;
- a kulturális értékek bemutatása, társadalmi hatásának, a művelődési intézmények változásának vizsgálata;
- a művelődő közösségek tevékenységének elemzése, ezek fejlődését szolgáló kísérletek végzése;
- továbbá egyéb tudományos és közművelődési szolgáltatások.

Dudás Sándor: Révész

Az intézményi munka négy kiemelt fejlesztési területe

- a vajdasági magyar kultúra *közösségteremtő és -építő* szerepének erősítése;
- a vajdasági magyar nemzeti közösség tárgyi és szellemi kulturális örökségének gondozása;
- a vajdasági magyar kulturális alkotás, azaz a *kortárs kultúra* korszerű intézményi feltételeinek segítése; és
- az esélyegyenlőség biztosítása – különös tekintettel a vajdasági szóránymagyarságra – a kulturális javakhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférésben, mégpedig a *nyitott kultúra* eszközrendszerével.

Az aracsi pusztatemplom

Második stratégiai terület: a kulturális örökség védelme

- **Műemlékvédelmi feladatok**

- Gondoskodni kell arról, hogy a vajdasági magyarsághoz kötődő régészeti és műemléki topográfia adatai és a helyi kulturális örökségi elemek közérthető leírása felkerüljön az Intézet honlapjára
- Kétnyelvű nemzetközi építészeti, műemlékvédelmi és régészeti konferencia az aracsi pusztatemplom kutatásának új eredményeiről és védelmének időszerű kérdéseiről (Zenta, 2013. április 21–23.)

- **Közgyűjteményi teendők**

- Az **Új módszerek, fórumok és adatbázisok fejlesztése** elnevezésű projekt célja az adai, magyarkanizsai óbecsei, szabadkai, topolyai és zentai kompetenciaközpontok révén digitális formában is elérhetővé tenni a régió szellemi örökségét.
- **Könyvtári tevékenység**
  - Az intézeti könyvtár (Bibliotheca Hungarica) állományának folyamatos gyarapítása és feldolgozása.
  - Állandó kapcsolattartás a Sziréng integrált könyvtári rendszert használó könyvtárosokkal.

- **Levéltári kutatómunka**

- **Múzeumi kutatómunka**

Digitalizálás a Szabadkai Városi Könyvtárban

Második stratégiai terület: a kulturális örökség védelme

Hagyományaink

- A népi műveltség hagyományköre,
- a történelmi hagyományok számbavétele,
- a szépirodalmiság vonatkozásában a hagyományok köre,
- a képzőművészeti örökség,
- a zenei hagyományok,
- a filmgyártás emlékei,
- a színházi élet,
- a tudományosság szöveges emlékei:
  - történetírás
  - néprajz
  - szociológia
  - filozófia
  - földrajz
  - pedagógiai tevékenység.

Gyűjtőkör

- A vajdasági magyarságra vonatkozó vagy ott publikált társadalomtudományi vonatkozású:
  - könyvállomány,
  - periodikagyűjtemény,
  - kisnyomtatványok,
  - plakátok,
  - statisztikai adatbázisok,
  - néprajzi kéziratos szakértői anyagok,
  - személyi kéziratos hagyatékok,
  - intézményi levéltári anyagok,
  - archiválható audiovizuális anyagok.

Digitalizálási tervek (1)

- A **Naptár (N)** olyan oktatási segédanyagként is használható kalendárium, amely állami, egyházi ünnepeket, évfordulókat, jeles napokat mutat be értékes tartalmakon keresztül Bozóki Antal, Jung Károly és Penavin Olga könyveinek felhasználásával.
- **A Vajdasági Magyar Digitális Irodalmi Arcképcsarnok (VMDIA)** feladata:
  - elsősorban a vajdasági magyar irodalom élő és posztumusz alkotóinak teljes (irodalmi, irodalomelméleti, közéleti és műfordítói) életművének forrásértékű, szerzői jogi, személyi és tárgyi feltételekre vonatkozó felhasználói szerződéssel szavatolt digitalizálása;
  - a digitalizálás elveinek és módszerének felügyelete, a struktúra és munkafolyamatok irányítása, működtetése, a publikálás szerzői jogi, személyi és tárgyi feltételeinek biztosítása;
  - szélesebb körű, sok szempontú keresési lehetőség biztosítása az interneten;
  - a digitalizált életmű gondozása; a külső munkatársakkal, a szakértői hálózattal történő kooperáció, és annak adminisztrációja;
  - a digitális könyvtár fenntartása, karbantartása, fejlesztése és bővítése;
  - informatikai rendszerének felügyelete és fejlesztési elveinek meghatározása.

Digitalizálási tervek (2)

- A **Vajdasági Magyar Képzőművészeti Tár (VMKT)** alapjainak lerakását a Puskás Tivadar Közalapítvány és az Informatikai és Hírközlési Minisztérium *Szülőföldön az információs társadalomba* címen meghirdetett meghívásos pályázata segítette, amelynek révén elkészült a zentai Városi Múzeum Tóth József Alapítványának 300 képzőművészeti alkotásból álló, a vajdasági kortárs magyar képzőművészet egyik legteljesebb gyűjteményének digitalizálása
- A **Vajdasági Magyar Digitális Alapkönyvtár (VMDA)** olyan vajdasági magyar szövegtár, amely felöleli a délvidéki/jugoszláviai/vajdasági ún. klasszikus magyar irodalom számos jelentős alakjának műveit (kritikai és ún. népszerű kiadásait), valamint a különböző műveltségterületekhez tartozó alapvető szakirodalmi munkákat
- A **Vajdasági Magyar Elektronikus Katalógus (VMEK)** a vajdasági magyar kulturális örökség körébe tartozó internetes források katalógusa. Az adatbázisba archivátorok által gyűjtött internetes forráshelyek kerülnek majd be
- **Kulturális építészeti örökségünk 360 fokban.** Kulturális építészeti örökségünk írásos feldolgozása és gömbpanorámás bemutatása virtuális túrákká alakítva; elsősorban turisztikai, tudományos és oktatási célokat szolgálva

Digitalizálási tervek (3)

- **Bibliográfiák.** Befejeztük a *Bibliográfiai Füzetek* (1970–) eddig megjelent darabjainak teljes feldolgozását, továbbá elvégeztük a negyvenéves *Létünk* (1972–) című társadalmi, tudományos, kulturális folyóirat repertóriumának összeállítását
- **Kronológiák.** Felkerül honlapunkra Mák Ferenc (1918–1945) és Vékás János (1944–1964) *Magyarok a Vajdaságban* című kronológiája
- A vajdasági magyarlakta **települések** adatbázisának létrehozásával célunk egy olyan digitális adatbank kialakítása, amely településekre vonatkozó hasznos alapinformációkat szolgáltat további társadalomtudományi kutatásokhoz

Az adatbázis a következő adatokat tartalmazza:

- általános információk,
- közigazgatási egység,
- demográfiai adatok,
- oktatásügy,
- szervezetek, intézmények,
- a településen szervezett alkalmi és rendszeres rendezvények,
- a helyi népművészeti és iparművészeti hagyományok,
- kulturális örökség: régészeti örökség, műemléki értékek, kulturális javak.

Digitalizálási tervek (4)

- Jelenleg **csaknem ezer** intézmény, szervezet, egyesület, művészeti csoport címadata található honlapunkon
- Intézetünk eddig megjelent valamennyi **kiadványa** itt kerül bemutatásra elektronikus formában. Hála a Forum Könyvkiadó Intézet jóindulatának folytatjuk legjelentősebb könyvsorozatainak tavaly megkezdett digitalizálását: *Bibliográfiai Füzetek* (1970–), *Hagyományaink* (1971–), *Kövek* (1973–), *Kismonográfiák* (1976–1993), *Gemma Könyvek* (1976–), *Forum Kiskönyvtár* (1979–1990), *A Jugoszláviai Magyar Népzene Tára* (1982–1990), legjelentősebb íróink életműsorozatai (1983–) és egyéb kiadványsorozatok, amelyek lehetővé teszik a vajdasági magyarság sokszínű hagyományanyagának és helyismereti adatainak nyilvánossá tételét. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül a *Jugoszláviai Magyar Regénykönyvtár* (1981–1989) című könyvsorozatot sem, amely a jelentősebb vajdasági magyar regényeket szerkesztette sorozatba kritikusok, irodalomtörténészek eligazító tanulmányával
- **Lapok.** A napilapok közül az idén is folytatjuk a *Bácsmezei Napló* (1903–1941) című politikai lap digitalizálását (1933–1935), befejeztük a *Kalangya* (1932–1944) című délvidéki irodalmi, a *Létünk* (1971–) című társadalmi, tudományos, kulturális és a *Híd* című irodalmi, művészeti, társadalomtudományi folyóirat (1934–1940; 1945–) elektronikus feldolgozását is. Az *Üzenet* című folyóirat digitalizálási munkálatai most fejeződnek be

Digitalizálási tervek (5)

- **Drámatár.** Külön gyűjtemény részeként kerültek feldolgozásra az öntevékeny színháztársulat darabválasztását segítő szövegek, amelyekből eddig 457 jutott internetes adatbázisba. Győrfi Sándor zombori műkedvelő színész-rendező szöveggöndveinek feldolgozása 2013-ban esedékes.
- **Képzőművészeti tár.** Folytatjuk a zentai Városi Múzeum Tóth József Alapítványának, a vajdasági kortárs magyar képzőművészet egyik legteljesebb gyűjteményének digitalizálását, amely több száz új műalkotással gyarapodott.
- **Hangzó- és kottatár.** Bodor Anikó *Vajdasági magyar népdalok* című négy könyve (*Lírai dalok. Katonadalok. A hétköznapi dalok. Szerelmi, tréfás és egyéb dalok; Balladák, betyár- és pásztordalok; Párosítók, lakodalmások, szerelmi dalok; Énekes népi gyermekjátékok*) hangzóanyagának digitalizálása
- **Fotó- és mozgóképtár.** Lehetséges gyűjtőkör: az Újvidéki Televízióban a 70-es évektől készült dokumentum- és játékfilmek, valamint tévédrámák és egyéb műsorok; a Topolyai Video-alkotótábor filmjei; a 90-es években a Vajdaságban létrejött független filmgyártó- és tudósítócsoportok filmjei; a Belgrádi Televízióban készült nem magyar nyelvű, de a vajdasági magyarsággal kapcsolatos filmek; a belgrádi Filmarchívum ránk vonatkozó filmanyaga; a Magyar Nemzeti Filmarchívum vajdasági vonatkozású dokumentumai stb.

Bármeddig tart az *út* akárhány *lépés*
választ el *nehéz* céljától az *ember*
szárnya a *gyökér* és a *gyökere szárny*

Ács Károly: **Gyökér és szárny / részlet**

Ha védőháló feszülne égen,
Megtalálnád, ami már régen,
egy szélviharban elveszett
Öröknyál vitte lelkedet.

Beszédes István: **A háló / részlet**